

Musika

Manel:

mugak hausten dituen pop-a

Salmenta errekorrak, urrezko disko bat, prentsa espezializatuaren eta entzuleen gorak eta bibak. Katalanez abesten den pop musikan ez zuten halakorik ezagutu aspaldi, Manel taldea agertu arte. Bai, fenomenoari eman diezaiokezu garrantzia; baina handia izanik ere, puskaz interesgarriagoak dira haien kantak. Eta horiek erakustera datoz Donostiara, Bilbora eta Iruñera azaroaren 15ean, 16an eta 18an. Funtsean, Manel musika egiten duten lau gazte baitira, foku guztien argipean dauden arren.

GORKA BEREZIARTUA

PEP GUARDIOLAREKIN konparatu izan dituzte inoiz, eta ez da oso oker botatako tiroa, Bartzelonako entrenatzaileak bezala adierazpenetan umil, emaitzetan distiratsu izatea baita Manelen bereizgarrietako bat. Mutiko zintzoak, oinak lurrean edukitzen dakiten

Ezker-eskuin, Roger Padilla, Guillem Gisbert, Martí Maymó eta Arnau Vallvé, Manel taldeko kideak.

horietakoak, arrakasta dotoreziaz jasaten abilak. “Ez genuen espero” dio Arnau Vallvé taldeko bateria-jotzaileak telefonoaren beste aldetik, aurtan argitara eman duten bigarren diskoak (*10 milles per veure una bona armadura*) beraien herrialdean, baita handik kanpo ere,

lehenbizikoak baino onarpen zabalagoa ekarri diela-eta galdezka hastean. “Denbora pixka bat pasa da eta orain bai, apurka-apurka sinesten ari gara”.

2008ko *Els millors professors europeus* diskoarekin entzuleak eta kritika harritzea lortu zuten. Formula: pop musika zaindua, folk ukitu nabarmenaz; intimismora iritsi gabe oso hurbilekoak egiten diren hitzak, moldaketa aberatsak eta ukelelearen soinu etxeko marka gisa. Bigarren lanean aldatu egin da hori, sokazko instrumentu txikiari ez diote hainbesteko protagonismorik eman. “Jendeak asko identifikatu gaitu ukelelearekin eta Guillemek [Gisbert, taldeko abeslaria] zuzenean jotzen zuen tresna bakarra zen. Baina inoiz ez dugu gure bereizgarritzat hartu. Momentuak izaten dituzu, Guillemek gitarra ere jotzen du, banjoa ere badaukagu... Gustatzen zaigu gauza berriak probatzea, eta beraz ukelelea erabiltzen segitzen dugu, baina ez dauka hainbesteko protagonismorik”. Musika berria egiten hasita, muga ere izan zitekeelako, agian? “Kantak egitean ez, gitarraren antzekoa delako. Mugatu, estetikoki mugatzen zuen, oso soinu konkretu batetik abiatzen zarelako eta azkenean denak aurrekoaren antza hartzen du”.

Eta ez zuten nahi disko berria *Els millors professors europeus (bis)* izatea. Fortunak ausartei egiten die irribarre eta hori jakinda sartu ziren estudiora, *10 milles per veure una bona armadura*-n zerbait diferentea eskaintzeko asmoz. Diskoa grabatzeko prozeduratik hasiko dira aldaketak. Lehenbiziko lanean etxetik kantak oso mamituta eraman zituzten. “Bigarrenean berriz –azaldu du Vallvék– estudioan sartu eta gauzak probatzen hasi ginen, aurretik prestatuta geneuzkan ideien gainean, baina denok batera aproba eginez. Grabatu, ezabatu, berriz grabatu, dena ezabatu berriz... Ez dakit azkenean nabaritu den, baina horretan aurreko diskoaren ezberdina izan da”.

Ez da, beharbada, lehenengoa bezain erraz sartzen den diskoa, ez da hain bat-batekoa, ez ditu hainbeste *single*, nolabait esateko. Izango da kanta askotan uko egin diotelako errepikak erabiltzeari. Vallvék dioenez, jendeak esan arte ez ziren konturatu horretaz. “Ez dago errepikarik!” esaten ziguten eta, egia da; eta ez dakit zergatik atera diren gehienak horrela. Kantek testu asko daukate eta letra motarengatik, askotan istorioak kontatzen dituztelako-eta, errepikak sartzea problema izan daiteke, kontakizuna mozten duelako”. Dena den, badira errepikadun kantak ere, *Boomerang* bezalakoak, nahiz eta leloa ez izan

erabat ohikoa. “Kanta horren gauza arraroa zera izan zen: pentsatu genuela alderantziz egitea. Errepika hustu, nolabait, eta estrofe-tan jarri indarra”. *El Miquel i l’Olga tornen* piezan ere antzeko zerbait gertatzen da. Harremana hautsi ondoren berriz itzultzea erabaki duen bikote baten istorioa da eta leloak dio “oker gabiltzala bezain argi dago, egin egingo dugula”. Melodiak eta Gisela Fullà-ren bigarren ahotsak transmititzen duten baikortasunak, kontrastea egiten du istorioak iradokitzen duen amaiera tristearekin.

Istorio hurbilak

Kanta horretako pertsonaiak benetakoak ote diren galdetzea saihestezina da, Manelen beste askotan bezala, izen propiodun protagonistak baitituzte istorioek. Baina ez, lagunarteko txantxa modukoa dela dio Vallvék: “Bada Espaldamaceta izeneko kantautore kataluniar bat, laguna dugu, Madrilen ezagutu genuen jotzera joan ginen batean. Berak badauka kanta bat *Al Miquel l’ha deixat l’Olga* izeneko [“Olgak Miquel utzi du” izango litzateke euskaraz], eta guk disko honetarako

kanta hau egina geneukan, ez genuen espresuki jokoa egiteko sortu, baina ikusita kantaren gaiak bat egiten zuela, keinua egin nahi izan genion”.

Istorio hurbilak dira Manele-nak, eguneroko egoera arruntetatik aterak, baina lirismorantz eta malenkoniarantz egiteko joera dute, baita batzuetan –*Aniversari*n, berbarako– errea-

lismo magikotik hurbil ibiltzeko ere. Hitzek pisu handia baitute talde honetan eta kontzertuetan ere antzematen da hori. Kanta eta kanta artean asko hitz egiteko ohitura daukate, abeslaria *storyteller* bikaina da eta taldearen labeletako bat bihurtu da. “Aurreneko biran oso baliagarria izan zen: Guillem istorioak asmatu eta esplikatzten hasten zen, eta pixkanaka istorio hori kanta bihurtzen joaten zen. Horrela jendea zer esaten ari zaren entzuten geratzen da, arreta zeureganatzen duzu, kantatzen dira eta jotzen hasi zarenerako badakite zertaz ari zaren”. Bigarren biran hori ere ez dute bere horretan errepikatu ordea, Herrialde Katalanetan entzuleak ohitura dauzkatelako honezkero. “Kataluniatik kanpora joatean balio du oraindik, azalpena gaztelaniaz egiten duzulako eta jendeak badaki kantak zertaz hitz egiten duen, nahiz eta gero hitzak erabat ez ulertu”.

Katalanez, mugak hausten

Maiz aurreneko diskoarekin zerua ukitzen duten taldeek bigarrenarekin zorua jotzen

“Jende askok utzi egin dio kanpora irteten saiatzeari. Askok esaten dizute: ‘Ez du merezi Madrilen saiatzeak ere, ez gaituzte ulertuko’”

ARNAU VALLVÉ, BATERIA-JOTZAILEA

Kenneth Branagh-en *Much Ado About Nothing* filmeko zita shakespearear bat baliatu dute Manel taldekoek bigarren diskoa izendatzeko. *10 milles per veure una bona armadurarekin* entzule katalanak ase dituzte eta atzerrian bide berriak zabaldu.

dute. Ez da hau izan kasua, bistan denez, ez alderdi garrantzitsuenetik —musikaren aldetik, alegia—, ezta publikoaren aldetik ere. Askok harrituta jaso zuten berria: katalanez abesten duen talde bat Espainiako Estatuko diskorik salduena? Bai. 10.000 kopia aste bakarrean, zuzen-zuzenean salmenta zerrenden lehenbiziko postura. Bere estiloari fidel izanda eboluzionatzeko egin duen ahaleginak emaitza onak eman dizkio Maneli. Eta hortik Iberiar Penintsula zeharkatzera, baita normalean hizkuntz gutxituetan egiten den musikari gaingiroki baino begiratzen ez dioten hedabideetan agertzera ere. Muga batzuk hautsi ditu Manelek.

Beste batzuk hausteko daude oraindik: musika mundua utzi eta erretiroa hartzeko moduan leudeke taldeki-deak, gaztelaniazko prentsan katalanez kantatzeari buruz galdetu dieten bakoitzeko euro bat kobratu izan balute. “Hizkuntza kanpora ateratzeko muga izan daitekeela egia da, neurri batean: kanta batek gehiago edo gutxiago hunkituko zaitu esaten duenaren arabera eta erraz ulertzen baduzu puntu gehiago daukazu alde. Baina era berean, badago ohitura moduko bat... Jende askok utzi egin dio kanpora irteten saiatzeari. Ez dakit Euskal Herrian gauza bera gertatzen den, baina Katalunian askok esaten dizute: ‘Ez du merezi Madrilen saiatzeak ere, ez gaituzte ulertuko’. Eta mentalitate horrek ere eragin du agian, talde gehiago ezagun ez egitea”. Konplexuak alde batera utzi eta entzule berriak bilatzearen alde egin du Vallvék, katalanez musika ona beti egin izan dela aldarrikatuz: “Guk ere hasieran ez genuen batere argi ikusten, baina managerra ideia horrekin zebilen, aurrera egin eta ondo atera da”.

Euskal Herriko entzuleekin konexio berezia daukatela dio Manel taldeko bateria-jotzaileak. “Bilboko kaleetan ibiltzea eta kontzertuan egon den jendea hitz egitera hurbiltzea, oso berezia da”. Herrialde Katalanetatik kanpo, Galizian eta hemen izaten ei dute harrera beroena. “Eta Madrilen, kataluniar asko bizi delako han; baina tira, leku bakoitzak dauka zer bait” dio, diplomaziaz. Ingalaterran ere aritutakoak dira, baina irteera horiek anekdotikotzat dauzkate, taldeak bere kasa antolatzen baititu, gogoia daukatelako eta irabazi asmorik gabe. Horretan nabaritutako dute, apika, Guardiolarekin diferentzia: musika munduko Champions Leaguean jokatzeko ia ezinbestekoa dela, oraindik, ingelesez kantatzea. ■

